

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **K. C.**,
po rozpoznaniu w dniu 21 września 2023 r. w Izbie Karnej
na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
z wniosku prokuratora o umorzenie postępowania i zastosowanie środka
zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym,
kasacji wniesionej przez obrońcę od postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach
z 19 kwietnia 2023 r. sygn. akt II Kz 118/23, utrzymującego w mocy postanowienie
Sądu Rejonowego w Siedlcach z 3 marca 2023 r. sygn. akt II K 1360/22 o
umorzeniu postępowania i umieszczeniu K. C. w zakładzie psychiatrycznym,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć K. C. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

(B.B.)

UZASADNIENIE

W postanowieniu Sądu Rejonowego w Siedlcach z 3 marca 2023 r. sygn. II K 1360/22 ustalono, iż K. C. dopuścił się czynu polegającego na tym, że: w okresie od 14 grudnia 2021 r. do 14 marca 2022 r. w S. znęcał się psychicznie i fizycznie nad U. C. w ten sposób, że bił ją, popychał, kierował wobec niej groźby karalne pozbawienia życia i uszkodzenia ciała, niepokoił i zakłócał spoczynek nocny, tj. czynu z art. 207 § 1 k.k., przy czym w chwili popełnienia czynu miał

zniesioną możliwość rozpoznania znaczenia swojego czynu i pokierowania swoim postępowaniem w rozumieniu art. 31 § 1 k.k., jednak ww. oskarżony z powodu choroby psychicznej nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia i pokierować swoim postępowaniem, i na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. umorzono postępowanie karne przeciwko niemu o czyn kwalifikowany z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. z powodu niepopelnienia przestępstwa (pkt I postanowienia). Ponadto, na podstawie art. 93a §1 pkt 4 k.k. w zw. z art. 93b § 1, § 3 i § 5 k.k. w zw. z art. 93c pkt 1 k.k. w zw. z art. 93g § 1 k.k. orzeczono wobec K. C. środek zabezpieczający w postaci umieszczenia go w zakładzie psychiatrycznym (pkt II postanowienia).

Po rozpoznaniu zażalenia wniesionego przez obrońcę podejrzanego Sąd Okręgowy w Siedlcach postanowieniem z 19 kwietnia 2023 r. sygn. II Kz 118/23, utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie (pkt 1 postanowienia).

Od tego rozstrzygnięcia kasację wywiódł obrońca podejrzanego, zaskarżając postanowienie w całości, zarzucając na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. oraz 526 § 1 k.p.k.

1) naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

- art. 201 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k. poprzez pobieżną analizę zarzutów zawartych w zażaleniu obrońcy podejrzanego i niedopuszczenie na etapie postępowania odwoławczego dowodu z opinii innego zespołu biegłych psychiatrów, a w konsekwencji orzeczenie środka zabezpieczającego w oparciu o niepełną i niejasną opinię uwzględniającą aktualny stan zdrowia podejrzanego oraz potrzeb i postępów w terapii K. C.;
- art. 410 k.p.k. polegającego na tym, że Sąd Okręgowy w Siedlcach nie rozważył i nienależycie odniósł się do zarzutów podniesionych przez obrońcę podejrzanego w zażaleniu poprzez zaniechanie przeprowadzenia wnikliwej i kompletnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego;

- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 433 § 1 i 2 k.p.k. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu przez Sąd Odwoławczy akceptacji niewłaściwego zastosowania przez Sąd I instancji przepisu art. 7 k.p.k., co skutkowało oparciem rozstrzygnięcia o dowolną, sprzeczną z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniem wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, wyrażającą się w przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że Sąd Rejonowy nie dopuścił się uchybień przejawiających się, w szczególności w dowolnej ocenie opinii biegłych psychiatrów i psychologa z dnia 29 września 2022 roku oraz ustnych opinii biegłych złożonych na rozprawie w dniu 3 marca 2023 roku.

2) rażące naruszenie prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

- art. 93a § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 93b § 3 k.k. poprzez jego niezastosowanie, co doprowadziło do orzeczenia wobec podejrzanego środka zabezpieczającego wykraczającego poza zasadę proporcjonalności

- art. 93b § 1 k.k., a także 93g § 1 k.k. poprzez zastosowanie wobec K. C. środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym mimo, iż z okoliczności przedmiotowej sprawy nie wynika wysokie prawdopodobieństwo popełnienia ponownie czynu o znacznej społecznej szkodliwości, a ponadto orzeczony środek nie uwzględnia potrzeb i postępów terapii ww.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca podejrzanego wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy jest bezzasadna, albowiem w sprawie niniejszej nie wystąpiły uchybienia natury kasacyjnej (art. 523 § 1 k.p.k.), dlatego została rozpoznana w trybie art. 535 § 3 k.p.k. Wprawdzie autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia podniósł obrazę art. 433 § 2 k.p.k., jednakże zarzut ten ocenić należało jedynie jako pozorny, adaptujący powtórzone zarzuty odwoławcze do wymogów kasacyjnych. Niewątpliwie bowiem naruszenie określonych w powyższych przepisach standardów kontroli instancyjnej zaliczane jest do rażącej i mogącej mieć istotny wpływ na treść wyroku obrazy prawa procesowego. Jednakże dla jej wykazania niewystarczające jest samo niezadowolenie z wyników kontroli, sprawdzającego się do twierdzenia, że kontrola była nierzetelna, jednostronna czy wybiórcza, lecz konieczne jest przedstawienie materii, która nie podlegała ocenie sądu *ad quem* albo wprawdzie podlegała, ale w sposób dyskwalifikujący ochronę gwarantowaną treścią art. 7 k.p.k.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż skarżący ani na etapie zażaleniowym ani kasacyjnym nie kwestionował sprawstwa podejrzanego w zakresie przypisanego mu czynu, ani potrzeby jego leczenia. Analizując kolejno zarzuty środka odwoławczego, nie da się nie zauważyć, iż wytyczony zakres zaskarżenia uwzględnia tę okoliczność, gdyż dotyczy on jedynie tej części postanowienia Sądu Rejonowego w Siedlcach, w której rozstrzygnięto o umieszczeniu skazanego w zakładzie psychiatrycznym - pkt II. Stąd w kasacji powtórzono także argumenty wspierające te zarzuty. W konsekwencji ponownie na tym etapie kwestionowane są ustalenia wskazujące na to, iż aktualny stan zdrowia podejrzanego uzasadnia konieczność jego hospitalizacji oraz że konieczność taka powstanie, bo nie będzie on kontynuował leczenia w trybie ambulatoryjnym, jak i ustalenia, że podejrzanym może ponownie popełnić podobny czyn, którego stopień społecznej szkodliwości będzie znaczny. Tymczasem sąd *ad quem* akceptując przedmiotowe ustalenia, a o za tym idzie ocenę materiału dowodowego oraz wnioski sądu *a quo*, wskazał, czym się kierował, powołując się na nie tylko na jej wnikliwość, ale co istotne także na kompletność materiału dowodowego i wnikliwość jego oceny przez sąd *a quo*, która okazała się przekonująca nie tylko w aspekcie znęcania się podejrzanego nad żoną, było niewątpliwym faktem, ale i poczynionych uwag odnoszących się do stopnia społecznej szkodliwości

zarzucanego K. C. występkę oraz prognozy co do jego postawy na przyszłość. Te ustalenia dały asumpt do podjęcia kwestionowanej decyzji, w ramach sędziowskiego przekonania i uznania. Tej sfery nie obejmuje kognicja ustawowa Sądu Najwyższego, co wyklucza dopuszczalność zastępowania własnym przekonaniem, przekonania sądów orzekających. Jeżeli wewnętrzne przekonania sądów o wartości poszczególnych dowodów dla rozstrzygnięcia o przedmiocie konkretnego postępowania - jak w niniejszej sprawie - jest racjonalne i przekonująco uzasadnione, logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ich ocena nie ma charakteru arbitralnego, pozostając pod ochroną art. 7 k.p.k. (zob. wyrok SN z 12 października 2010 r. sygn. akt SNO 47/10), co narzuca jej aprobatę. Ponieważ skarżący nie wykazał w tym względzie błędów natury logicznej, ani prawnej, brak jest podstaw do przyjęcia, by w powyższej części doszło do kwalifikowanego naruszenia standardów kontroli instancyjnej, o którym mowa w art. 523 § 1 k.p.k.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż postępowanie kasacyjne nie stanowi forum do powtórnej weryfikacji ustaleń faktycznych. Sąd Najwyższy nie dokonuje własnych ustaleń faktycznych, ani nawet własnej oceny dowodów. Jego rola w postępowaniu kasacyjnym ogranicza się do pozostawania sądem prawa, nie zaś faktu (*postanowienie SN z 2 czerwca 2021 r. sygn. akt 162/21*). Przedmiot postępowania kasacyjnego jest istotnie ograniczony w stosunku do zwykłego środka zaskarżenia i sprowadza się do kontroli naruszeń prawa istotnej wagi, których wystąpienie wywołuje nieakceptowalne skutki z punktu widzenia rzetelnego procesu.

W świetle powyższego zarzuty kontestujące ocenę powyższych kwestii w dalekim stopniu wykraczały poza kognicję sądu kasacyjnego, ukierunkowując w istocie kontrolę kasacyjną na badanie aspektów, które na tym etapie postępowania pozostają niewzruszalne. Sam fakt, że dokonano ich oceny odmiennej, aniżeli prezentowana przez skarżącego, nie stanowi podstawy kasacyjnej i nie uzasadnia żadnego zarzutu, nawet niedopuszczalnego na tym etapie postępowania, błędu w ustaleniach faktycznych, co odnosi się w szczególności do badania stopienia społecznej szkodliwości konkretnego

zachowania czy stopnia prawdopodobieństwa popełnienia przez podejrzanego ponownie czynu zabronionego, w zakresie którego sądy wywiązały się ze swej roli, czego dowodzą pisemne motywy wydanych postanowień. W szczególności te pisemne motywy pozwalają na ocenę, iż sąd odwoławczy wywiązał z powinności kontrolnych, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. W żadnym z tych aspektów nie stwierdzono mankamentów, które urealniałyby twierdzenia skarżącego o niedochowaniu standardów określonych treścią art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k.

Jak wynika uwag zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, odwołującego się do rozważań sądu *meriti*, podstawę kwestionowanych ustaleń stanowiły nie tylko przedmiotowe opinie, lecz również osobowe środki dowodowe, a dopiero ogół tych dowodów doprowadził sądy obu instancji do uznania, że postawa K. C. nie rokuje pozytywnie i jedynym środkiem mogącym zapobiec powtórzeniu się tego rodzaju zachowań jest detencja. Ustalenia powyższe, poczynione bez obrazy art. 7 k.p.k., choć nieadekwatnie kasacyjnie traktowane w zażaleniu jako obraza prawa materialnego, pozostają obecnie poza zakresem ingerencji Sądu Najwyższego.

Na marginesie nadmienić tylko wypada, iż sąd odwoławczy w ogóle nie może naruszyć przepisu art. 7 k.p.k. ani art. 410 k.p.k., jeżeli tylko kontroluje prawidłowość jego stosowania. W kontekście ich obrazy w postępowaniu odwoławczym można mówić zatem tylko wtedy, gdy sąd odwoławczy, uzupełniając postępowanie dowodowe i prowadząc własną analizę zgromadzonego materiału dowodowego, orzeka reformatoryjnie. Taka koincydencja w niniejszej sprawie nie zaistniała. Rola sądu odwoławczego ograniczyła się do rozważenia zarzutów podniesionych w zażaleniu, dokonanie oceny ich słuszności i danie temu wyrazu w uzasadnieniu postanowienia. Stąd też jedynie w zakresie tych czynności skarżący mógł się poruszać, poszukując w procedowaniu sądu odwoławczego rażącego naruszenia prawa, mogącego mieć istotny wpływ na treść skarżonego rozstrzygnięcia (zob. wyrok SN z 8 listopada 2016 r. sygn. akt V KK 281/16). W sytuacji, gdy sąd odwoławczy wywiązał się ze swoich obowiązków kontrolnych, gdyż w ramach kontroli instancyjnej sprawdził, czy przy ocenie dowodów

uwzględnione zostały przesłanki wskazane w art. 7 k.p.k. oraz ocenie tej poddany został całokształt ujawnionych okoliczności (art. 410 k.p.k.) mających istotne znaczenia dla podjęcia zaskarżonej decyzji procesowej i czy miała ona charakter wszechstronny, kontestowanie jej trafności w drodze forsowania własnej odmiennej oceny opinii biegłych psychiatrów i psychologa przez stronę, pozbawione jest prawnej doniosłości. Ocena opinii przez pryzmat przesłanek z art. 201 k.p.k., kompletności, jasności i niesprzeczności jest bowiem wyłączną prerogatywą sądu, która podlega wprowadzić stosownej kontroli procesowej, ale w inny sposób niż sugeruje to w kasacji skarżący. Odmienne w tym zakresie stanowisko strony postępowania nie jest przesłanką do dopuszczania opinii uzupełniającej bądź też zupełnie nowej opinii (zob. *np. postanowienie SN: z 21 sierpnia 2013 r. sygn. akt IV KK 178/13; z 22 września 2016 r. sygn. akt V KK 217/16*).

Kierując się powyższą argumentacją, uznano kasację za oczywiście bezzasadną i oddalono na posiedzeniu bez udziału stron, co implikowało orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego w oparciu o treść art. 637a w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

(B.B.)